

RETTENS DOM (Fjerde Udvidede Afdeling)

12. juli 2001 *

I sag T-120/99,

Christina Kik, Haag (Nederlandene), ved advokat G.L. Kooy, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

støttet af:

Den Helleniske Republik ved K. Samoni-Randou og S. Vodina, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

intervenient,

* Processprog: nederlandsk.

KIK MOD KHIM

mod

Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked (Varemærker og Design) ved O. Montalto og J. Miranda de Sousa, som befuldmægtigede, bistået af advokat J. Bourgeois,

sagsøgt,

støttet af:

Kongeriget Spanien ved S. Ortiz Vaamonde, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

og

Rådet for Den Europæiske Union ved G. Houttuin og A. Lo Monaco, som befuldmægtigede,

intervenienter,

angående en påstand om annullation eller ændring af afgørelse (R 65/98-3) af 19. marts 1999 fra Tredje Appellkammer ved Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked (Varemærker og Design),

II - 2239

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Fjerde Udvidede Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Mengozzi, samt dommerne
R. García-Valdecasas, V. Tiili, R.M. Moura Ramos og J.D. Cooke,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 19. maj 1999,

på grundlag af svarskrift indleveret til Rettens Justitskontor den 18. august 1999,

efter henvisning af sagen til en afdeling bestående af fem dommere,

på grundlag af interventionsskrift fra Kongeriget Spanien, Den Helleniske Republik og Rådet for Den Europæiske Union, indleveret til Rettens Justitskontor henholdsvis den 10., 20. og 22. marts 2000,

efter kendelse afsagt af formanden for Fjerde Udvidede Afdeling, der afviste Kommissionen for De Europæiske Fællesskabers begæring om intervention som for sent indgivet,

på grundlag af sagsøgerens bemærkninger til interventionsskrifterne, indleveret til Rettens Justitskontor den 9. juni 2000, og

efter mundtlig forhandling den 23. januar 2001,

afsagt følgende

Dom

Retsgrundlaget

1. Anvendelsen af sprog under en procedure ved Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked (Varemærker og Design) (herefter »Harmoniseringskontoret«) reguleres af artikel 115 i Rådets forordning (EF) nr. 40/94 af 20. december 1993 om EF-varemærker (EFT L 11, s. 1). Denne bestemmelse har følgende ordlyd:

»1. Ansøgningen om registrering af et EF-varemærke indgives på et af Det Europæiske Fællesskabs officielle sprog.

2. Harmoniseringskontorets sprog er engelsk, fransk, italiensk, spansk og tysk.

3. Ansøgeren skal angive et andet af Harmoniseringskontorets sprog, som han indvilliger i anvendelsen af som eventuelt behandlingssprog i indsigelses-, fortabelses- eller ugyldighedssager.

Er ansøgningen ikke indgivet på et af Harmoniseringskontorets sprog, skal Harmoniseringskontoret sørge for oversættelsen af ansøgningen som beskrevet i artikel 26, stk. 1, til det af ansøgeren angivne sprog.

4. Angår Harmoniseringskontorets sagsbehandling kun EF-varemærkeansøgeren, anvender Harmoniseringskontoret det sprog, på hvilket ansøgningen om registrering af EF-varemærket er indgivet. Er ansøgningen ikke indgivet på et af Harmoniseringskontorets sprog, kan Harmoniseringskontoret sende skriftlige meddelelser til ansøgeren på det andet sprog, som denne har angivet i ansøgningen.

5. Indsigelse eller begæring om et EF-varemærkes fortabelse eller ugyldighed indgives på et af Harmoniseringskontorets sprog.

6. Hvis det sprog, der efter stk. 5 er valgt til indsigelsen eller begæringen om fortabelse eller ugyldighed, er det sprog, EF-varemærkeansøgningen er indgivet på, eller det andet sprog, der blev angivet ved ansøgningens indgivelse, er dette sprog behandlingssproget.

Hvis det sprog, der efter stk. 5 er valgt til indsigelsen eller begæringen om fortabelse eller ugyldighed, hverken er det sprog, varemærkeansøgningen er indgivet på, eller det andet sprog, der blev angivet ved ansøgningens indgivelse, skal indsigeren eller den, der indgiver begæring om EF -varemærkets fortabelse

eller ugyldighed, for egen regning fremskaffe en oversættelse af indsigelsen eller begæringen enten til varemærkeansøgningens sprog, hvis dette er et af Harmoniseringskontorets sprog, eller til det andet sprog, der blev angivet ved varemærkeansøgningens indgivelse. Oversættelsen skal indgives inden for en frist, som fastsættes i gennemførelsesforordningen. Behandlingsproget er derefter det sprog, som oversættelsen foreligger på.

7. Parterne i indsigelses-, fortabelses-, ugyldigheds- og appelsager kan træffe aftale om at anvende et andet af Det Europæiske Fællesskabs officielle sprog som behandlingsprog.«

- 2 Artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i Kommissionens forordning (EF) nr. 2868/95 af 13. december 1995 om gennemførelsesbestemmelser til forordning (EF) nr. 40/94 (EFT L 303, s. 1) gentager den i artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 fastsatte forpligtelse til i registreringsansøgningen at angive et »andet sprog«.

Twistens baggrund

- 3 Sagsøgeren, der er advokat og varemærkeagent i Nederlandene i en virksomhed, der er specialiseret inden for industriel ejendomsret, indgav den 15. maj 1996 i henhold til forordning nr. 40/94 en ansøgning til Harmoniseringskontoret om registrering af et ordmærke som EF-varemærke.
- 4 Der er ansøgt om registrering af ordet KIK.

- 5 De tjenesteydelser, for hvilke der er ansøgt om registrering, findes i klasse 42 i Nice-arrangementet af 15. juni 1957 vedrørende international klassificering af varer og tjenesteydelser til brug ved registrering af varemærker, som revideret og ændret.

- 6 Sagsøgeren har i sin ansøgning, der var affattet på nederlandsk, angivet nederlandsk som det »andet sprog«.

- 7 Ved afgørelse af 20. marts 1998 afviste undersøgeren ansøgningen, idet en formforskrift, hvorefter ansøgeren skal angive tysk, engelsk, spansk, fransk eller italiensk som det »andet sprog«, ikke var opfyldt.

- 8 Sagsøgeren påklagede den 4. maj 1998 denne afgørelse, hvorunder hun navnlig gjorde gældende, at undersøgerens afgørelse om at afvise ansøgningen var ulovlig, idet den havde hjemmel i ulovlige fællesskabsbestemmelser. Sagsøgeren indgav klagen på nederlandsk og også, under forbehold, på engelsk.

- 9 Klagen blev den 2. juni 1998 henvist til appelkammeret ved Harmoniseringskontoret.

- 10 Klagen blev afvist ved afgørelse af 19. marts 1999 (herefter »den anfægtede afgørelse«) med den begrundelse, at sagsøgeren som det »andet sprog« havde angivet det samme sprog, som hun havde anvendt ved indgivelsen af registreringsansøgningen, således at ansøgningen var behæftet med en formel mangel, og dette uafhængigt af den anden fejl, som sagsøgeren havde begået, som bestod i ikke at have angivet et af Harmoniseringskontorets fem sprog som det »andet

sprog«. I den anfægtede afgørelse havde appelkammeret ligeledes anført, at Harmoniseringskontoret, herunder dets appelkamre, alene kan anvende forordning nr. 40/94, selv i tilfælde, hvor det har den opfattelse, at forordningen ikke er i overensstemmelse med primær fællesskabsret. Appelkammeret bemærkede i denne forbindelse, at Fællesskabets retsinstanser, som har til opgave at sikre overholdelsen af fællesskabsretten ved fortolkningen og anvendelsen af traktaten, har kompetence til at undersøge, om artikel 115 i forordning nr. 40/94 er lovlig.

Parternes påstande

11 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede afgørelse annulleres eller ændres.

— Harmoniseringskontoret tilpligtes at betale sagens omkostninger.

12 Harmoniseringskontoret har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

- 13 Den Helleniske Republik har nedlagt påstand om, at sagsøgerens påstande tages til følge.

- 14 Kongeriget Spanien og Rådet har nedlagt påstand om, at sagsøgte frifindes.

Formaliteten

Parternes argumenter

- 15 Harmoniseringskontoret har indledningsvis anført, at den foreliggende sag må afvises, idet den har til formål at fastslå, at artikel 115 i forordning nr. 40/94 er ulovlig. Harmoniseringskontoret har den opfattelse, at selv hvis Retten fastslog, at begrænsningen af det sproglige valg i artikel 115 i forordning nr. 40/94 er ulovligt, kan dette ikke føre til, at den anfægtede afgørelse annulleres. Harmoniseringskontoret (først undersøgeren, derefter appelkammeret) har ikke afvist sagsøgerens registreringsansøgning, fordi sagsøgeren ikke havde angivet et af Harmoniseringskontorets sprog som et »andet sprog«, men fordi hun overhovedet ikke havde valgt et »andet sprog«. Appelkammeret har i denne henseende med rette fastslået, at udtrykket »andet sprog« i artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 alene kan være et andet sprog end det i registreringsansøgningen anvendte.

- 16 Ifølge Harmoniseringskontoret følger det heraf, at den bestemmelse, der reelt ligger bag afvisningen af sagsøgerens ansøgning, er den bestemmelse, der

pålægger enhver, der ansøger om et EF-varemærke, en forpligtelse til i ansøgningen at angive et andet sprog end det i ansøgningen anvendte (artikel 115, stk. 3, første del af første sætning: »[a]nsøgeren skal angive et andet [...] sprog«). Denne bestemmelses lovlighed er end ikke anfægtet af sagsøgeren.

- 17 Harmoniseringskontoret har konkluderet, at sagsøgeren ikke kan påberåbe sig, at begrænsningen til fem sprog i artikel 115 i forordning nr. 40/94 eventuelt er ulovlig, til støtte for, at den anfægtede afgørelse skal annulleres. Sagsøgerens ulovlighedsindsigelse kan derfor ikke antages til realitetsbehandling, idet der ikke er nogen retlig forbindelse mellem den anfægtede afgørelse og den bestemmelse, som indsigelsen er rettet mod. Harmoniseringskontoret har herudover bemærket, at den foreliggende tvist synes at have en kunstig eller fiktiv karakter. Sagsøgeren har blot, hvilket hun i øvrigt selv har indrømmet, brugt den foreliggende sag om registreringsansøgningen som en processuel strategi for at kunne gøre sine erhvervsmæssige interesser som nederlandsktalende varemærkebefuldmægtiget gældende ad rettens vej.
- 18 Heller ikke ifølge den spanske regering vedrører spørgsmålet om ulovligheden af artikel 115 i forordning nr. 40/94, som sagsøgeren har påberåbt sig, den specifikke bestemmelse, som den anfægtede afgørelse har hjemmel i. Sagsøgerens sag er endvidere hypotetisk. I øvrigt har sagsøgeren ikke den tilstrækkelige interesse i at gøre en ulovlighedsindsigelse gældende mod artikel 115 i forordning nr. 40/94, idet hun ikke har rejst denne indsigelse som ansøger af et EF-varemærke, men som varemærkeagent. Den spanske regering har herudover den opfattelse, at sagsøgeren ikke tydeligt har angivet, hvilke fællesskabsbestemmelser hun gør gældende er ulovlige. Også af denne grund kan ulovlighedsindsigelsen ikke tages til følge.
- 19 Sagsøgeren har imødegået argumentationen om, at ulovlighedsindsigelsen må afvises. Hun har understreget, at hun har påberåbt sig ulovligheden af den bestemmelse, hvorefter der i registreringsansøgningen skal være angivet et andet sprog, der ikke kan være et hvilket som helst af De Europæiske Fællesskabers officielle sprog. Hun har bemærket, at den anfægtede afgørelse netop har hjemmel i den bestemmelse, hvorefter der skal angives et andet sprog, der ikke

kan være nederlandsk. Sagsøgeren har i øvrigt den opfattelse, at hun har en åbenbar interesse i få sin sag, herunder ulovlighedsindsigelsen, behandlet af Retten, idet hun reelt er interesseret i at få sin registreringsansøgning behandlet og i at få det ansøgte ord registreret.

Retten's bemærkninger

- 20 Det skal indledningsvis bemærkes, at ifølge artikel 63, stk. 2, i forordning nr. 40/94 kan klager over appelkamrenes afgørelser indbringes for Retten »under påberåbelse af inkompetence, væsentlige formmangler eller overtrædelse af traktaten, af denne forordning eller af retsregler vedrørende deres gennemførelse eller under påberåbelse af magtfordrejning«. I denne sag fremgår det af den af sagsøgeren anlagte sag, at sagsøgeren gør indsigelse mod, at Appelkammeret har anvendt en bestemmelse, der er ulovlig, idet den er uforenelig med traktaten. Sagsøgeren har således, uden at hun udtrykkeligt har henvist til artikel 241 EF, gjort en ulovlighedsindsigelse gældende i denne artikels forstand, hvorefter navnlig appelkammeret skulle have afholdt sig fra at anvende artikel 115 i forordning nr. 40/94 og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95, da disse bestemmelser er ulovlige (stævningens punkt 16), og hun har for Retten nedlagt påstand om, at Retten, såfremt den finder, at appelkammeret ikke kunne undlade at anvende disse bestemmelser, selv fastslår, at bestemmelserne er ulovlige (stævningens punkt 23).
- 21 Det skal ligeledes indledningsvis bemærkes, at artikel 241 EF har følgende ordlyd: »Uanset udløbet af den frist, der er fastsat i artikel 230, stk. 5, kan hver part i en retstvst, der angår en forordning udstedt af Europa-Parlamentet og Rådet i fællesskab, af Rådet, af Kommissionen eller af [Den Europæiske Centralbank], for Domstolen påberåbe sig de i artikel 230, stk. 2, nævnte grunde og gøre gældende, at forordningen ikke kan finde anvendelse.« Ifølge fast retspraksis er denne bestemmelse udtryk for et almindeligt princip, hvorefter hver part i en retssag med henblik på at opnå annullation af en beslutning, som berører

ham umiddelbart og individuelt, er berettiget til at anfægte gyldigheden af tidligere retsakter fra institutionerne, som er hjemmel for den anfægtede beslutning, også selv om parten ikke var beføjet til i medfør af traktatens artikel 230 EF at anlægge direkte søgsmål til prøvelse af de nævnte retsakter, hvis retsvirkninger parten således er omfattet af, uden at have været i stand til at anlægge sag med påstand om annullation heraf. Det forhold, at forordning nr. 40/94 ikke udtrykkeligt nævner ulovlighedsindsigelsen som et mellemkommende retsmiddel, som borgerne kan påberåbe sig for Retten, når de nedlægger påstand om annullation eller ændring af en afgørelse fra et appelkammer ved Harmoniseringskontoret, forhindrer derfor ikke borgerne i at gøre en sådan indsigelse gældende inden for rammerne af en sådan sag. Denne ret fremgår af det generelle princip, der er kommet til udtryk i ovennævnte retspraksis.

- 22 Det skal herefter fastslås, at i det omfang sagsøgeren anfægter forpligtelsen i artikel 115 i forordning nr. 40/94 til at angive et »andet sprog«, opfylder den ulovlighedsindsigelse, hun har gjort gældende, alle de betingelser for at kunne antages til realitetsbehandling, der fremgår af den ovenfor omtalte retspraksis.
- 23 For det første er den anfægtede afgørelse rettet til sagsøgeren.
- 24 For det andet er der, i modsætning til det af Harmoniseringskontoret og den spanske regering anførte, en umiddelbar retlig forbindelse mellem dels den anfægtede afgørelse, og dels den forpligtelse, hvis lovlighed sagsøgeren anfægter. Det er ganske vist korrekt, at sagsøgeren har anvendt nederlandsk ved indgivelsen af sin ansøgning, at hun har angivet det samme sprog som »andet sprog«, og at hun således har nægtet at overholde den bestemmelse, hvorefter der skal angives et andet sprog end ansøgningens sprog som »andet sprog«. Dette er en bestemmelse, der således er tilstrækkelig som begrundelse for undersøgerens og appelkammerets afgørelser af sagsøgerens ansøgning og klage. Den af sagsøgeren påberåbte ulovlighedsindsigelse tilsigter netop at vise, at denne bestemmelse, hvorefter der som »andet sprog« skal angives et andet sprog end ved indgivelsen

af registreringsansøgningen (i denne sag nederlandsk), er ulovlig. Dette spørgsmål adskiller sig ikke fra spørgsmålet om, hvorvidt udelukkelsen af nederlandsk og visse andre sprog, der er Fællesskabets officielle sprog, som »andet sprog« er lovlig eller ikke. Sagsøgerens forpligtelse til at angive et andet sprog, der kun må være tysk, engelsk, spansk, fransk eller italiensk, er nemlig identisk med hendes forpligtelse til at angive et andet sprog end det sprog, der anvendes ved indgivelsen af hendes ansøgning, der er på nederlandsk.

- 25 Det er således lovligheden af denne bestemmelse, der kommer til udtryk i artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94, hvorefter ansøgeren skal indvillige i ikke automatisk at have ret til at tage del i alle procedurer ved Harmoniseringskontoret på ansøgningens sprog, der således er den umiddelbare hjemmel for appelkammerets afgørelse, og som anfægtes ved sagsøgerens ulovlighedsindsigelse. Dernæst er Harmoniseringskontorets erklæring om, at sagsøgeren ikke bestrider gyldigheden af den forpligtelse, der findes i artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94, til at angive et andet sprog, åbenbart forkert. Sagsøgerens processkrifter bekræfter, at genstanden for hendes ulovlighedsindsigelse er forpligtelsen til at indvillige i, gennem angivelsen af et »andet sprog« end ansøgningens sprog, at der eventuelt anvendes et andet sprog end ansøgerens eget sprog. Den bestemmelse, sagsøgeren anfægter, er således fuldstændig identisk med den, der udgør den umiddelbare hjemmel for den anfægtede afgørelse.
- 26 For det tredje er det fastslået, at sagsøgeren ikke i henhold til EF-traktatens artikel 173 (efter ændring nu artikel 230 EF) kunne anlægge sag om annullation af sprogordningen i forordning nr. 40/94 (Domstolens kendelse af 18.3.1996, sag C-270/95 P, Kik mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 1987, der i appellen stadfæstede Rettens kendelse af 19.6.1995, sag T-107/94, Kik mod Rådet, Sml. II, s. 1717).
- 27 I øvrigt kan Harmoniseringskontoret og den spanske regering ikke bebrejde sagsøgeren at have anlagt en »kunstig«, »fiktiv« eller »hypotetisk« sag. Det

fremgår ganske vist af en af skrivelse, som Harmoniseringskontoret har citeret, at sagsøgeren har angivet nederlandsk som »andet sprog«, selv om hun vidste, at dette ikke var i overensstemmelse med de gældende bestemmelser. Dette kan imidlertid ikke føre til, at registreringsansøgningen og den tvist, der er opstået herom, er resultatet af en simpel strategi fra sagsøgerens side, hvilket skulle gøre tvisten uegnet til at blive forelagt for Retten.

- 28 Det skal i denne forbindelse først anføres, at sagens akter ikke giver et tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at sagsøgeren ikke er reelt interesseret i få det ansøgte ord registreret som varemærke i klasse 42. Harmoniseringskontoret har i øvrigt behandlet sagsøgerens ansøgning på sædvanlig vis ved at overgive den til undersøgelsesafdelingen og derefter tildele appelkammeret tvisten; disse instanser har herefter anvendt bestemmelserne uden at fastslå, at det drejede sig om en kunstig, fiktiv eller hypotetisk ansøgning.
- 29 Endvidere viser sagsøgerens usædvanlige adfærd ved indgivelsen af ansøgningen, blot, at hun fastholdt sin påståede ret til at kunne kommunikere med Harmoniseringskontoret på nederlandsk på et ethvert trin i proceduren, hvilket viser, at der var en helt igennem reel og alvorlig konflikt mellem sagsøgeren og fællesskabsmyndigheden, der i henhold til det generelle princip, der er redegjort for ovenfor i præmis 21, kan indbringes for Fællesskabets retsinstanser.
- 30 Ligeledes kan den spanske regerings argument om, at sagsøgeren ikke har en tilstrækkelig interesse i at gøre ulovlighedsindsigelsen gældende, idet hun ikke har rejst denne indsigelse som ansøger af et EF-varemærke, men som varemærkeagent, ikke tages til følge. Det fremgår af tvistens baggrund og sagsøgerens påstande, at den ulovlighedsindsigelse, som hun har gjort gældende, har til formål at få anerkendt, at det ikke lovligt kunne kræves, at sagsøgeren, i hendes egenskab af ansøger af et EF-varemærke, angav et andet sprog. Det følger heraf, at sagsøgeren har gjort ulovlighedsindsigelsen gældende i sin egenskab af ansøger af et EF-varemærke med det mål at få den anfægtede afgørelse annulleret eller

ændret og dermed få behandlingen af ansøgningen genoptaget. Dette svækkes ikke af den omstændighed, at sagsøgeren varetager sine erhvervs-mæssige interesser og sin konkurrencemæssige stilling for at godtgøre, at den anfægtede bestemmelse er ulovlig.

- 31 Det skal endelig fastslås, at sagsøgeren, i modsætning til det, den spanske regering har gjort gældende, på en tilstrækkelig præcis måde har angivet, hvilke fællesskabsbestemmelser der efter hendes opfattelse er ulovlige. Hun har nemlig i stævningen redegjort for den påståede diskriminerende karakter af artikel 115 i forordning nr. 40/94, navnlig af ansøgerens forpligtelse til at angive et »andet sprog«, hvorved han indvilliger i, at dette sprog anvendes som eventuelt processprog under indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager, samt af denne forpligtelses retlige virkninger, der er fastsat i artikel 115's øvrige stykker. Hun har ligeledes redegjort for udelukkelsen i artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 af andre af Fællesskabets officielle sprog end Harmoniseringskontorets sprog som eventuelle sprog til indgivelse af indsigelser og fortabelses- og ugyldighedsbegæringer.
- 32 Det fremgår af ovenstående, at i det omfang den ulovlighedsindsigelse, som sagsøgeren har gjort gældende til støtte for sin påstand om annullation eller ændring af den anfægtede afgørelse, angår forpligtelsen i artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95, kan den antages til realitetsbehandling. I dette omfang udstrækker genstanden for ulovlighedsindsigelsen sig til forpligtelsen i disse bestemmelser, således som den er tydeliggjort, for så vidt angår rækkevidde og retlige virkninger, ved visse af de andre stykker i artikel 115 i forordning nr. 40/94.
- 33 I det omfang den ulovlighedsindsigelse, som sagsøgeren har gjort gældende, angår den resterende del af artikel 115 i forordning nr. 40/94, må den derimod afvises. De bestemmelser, der findes i den resterende del af artikel 115, har nemlig på ingen måde været hjemmel for den anfægtede afgørelse, idet afgørelsen alene har

angået en registreringsansøgning og ansøgerens forpligtelse til at angive et andet sprog, som ansøgeren indvilliger i kan anvendes som eventuelt processprog for de indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager, der kan blive indledt mod ham.

Realiteten

- 34 Sagen støttes på et anbringende om tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet i EF-traktatens artikel 6 (efter ændring nu artikel 12 EF).

Parternes argumenter

- 35 Sagsøgeren har anført, at hun på grund af sprogordningen i artikel 115 i forordning nr. 40/94 befinder sig i en ufordelagtig konkurrencemæssig situation i forhold til varemærkeagenter fra stater, hvis sprog er et af Harmoniseringskontorets sprog. Hun skal nemlig ansætte oversættere, mens varemærkeagenter, der er etableret i de nævnte stater, kan følge proceduren ved Harmoniseringskontoret på deres modersmål. Dette medfører tab af klienter, først og fremmest klienter, der er etableret uden for Det Europæiske Fællesskab, og som er forpligtede til i overensstemmelse med artikel 88 og 89 i forordning nr. 40/94 at være repræsenteret ved Harmoniseringskontoret af en advokat eller en person, der er bemyndiget i varemærkesager. At der mistes klienter er ligeledes åbenbart for så vidt angår klienter, der er etableret inden for Fællesskabet, og som ved, at tjenesteydelserne fra en nederlandsktalende advokat eller befuldmægtiget medfører udgifter til oversættelse, og som foretrækker tjenesteydelser fra en agent, der er etableret i et af de lande, hvis sprog er et af Harmoniseringskontorets sprog. Tabet af klienter er derudover skadeligt for renomméet for en virksomhed som sagsøgerens, der i adskillige år har haft et godt renommé på varemærkeområdet.

- 36 Sagsøgeren har understreget, at de ulemper, der er forbundet med, at hun skal anvende oversættere, ikke kun skyldes de udgifter, dette medfører, men ligeledes risikoen for fejlagtige oversættelser. Oversætterne har nemlig behov for en oplæringsperiode og skal opnå et vist kendskab til varemærkespørgsmål. Endvidere lader visse udtryk og angivelser på modersmålet sig ikke så let oversætte.
- 37 Sagsøgeren har herefter bemærket, at selv om det er korrekt, at Harmoniseringskontoret altid kan beslutte at behandle sagen på registreringsansøgningens sprog, på trods af at dette ikke er et af Harmoniseringskontorets sprog, viser erfaringen, at Harmoniseringskontoret har for vane at behandle sagen på det angivne andet sprog. Den procedure, der har ført til den foreliggende tvist, er den eneste undtagelse hertil.
- 38 Sagsøgeren har endelig anført, at det ikke alene er på tidspunktet for ansøgningen, at der sker forskelsbehandling, men også f.eks. ved indsigelser. Hun har i denne forbindelse indrømmet, at enhver ved at vælge et andet sprog kan være tvunget til at føre indsigelsessagen på et andet sprog end sit modersmål, men hun har understreget, at dette med sikkerhed sker for dem, der ikke anvender et af Harmoniseringskontorets sprog, mens dem, der anvender et af Harmoniseringskontorets sprog, har mulighed for, at indsigelsessagen føres på deres eget sprog.
- 39 Sagsøgeren har konkluderet, at artikel 115 i forordning nr. 40/94 og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95 er diskriminerende i forhold til traktaten. Den sprogordning, der er skabt for Harmoniseringskontoret, er samtidig i strid med Rådets forordning nr. 1 af 15. april 1958 om den ordning, der skal gælde for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab på det sproglige område (EFT 1952-1958, s. 59). Sagsøgeren har med hensyn til sidstnævnte forordning præciseret, at Harmoniseringskontoret skal ligestilles med en af

Fællesskabets institutioner i denne forordnings artikel 1's forstand, og at forordningen netop giver udtryk for et af de fællesskabsretlige principper, der ikke kan fraviges ved en senere forordning fra Rådet.

- 40 Subsidiært har sagsøgeren gjort gældende, at den anfægtede afgørelse er i strid med ligebehandlingsprincippet, i det omfang appelkammeret har fundet, at det andet sprog nødvendigvis skal være et af Harmoniseringskontorets sprog. Ifølge sagsøgeren kræver ligebehandlingsprincippet, at Harmoniseringskontoret giver ansøgeren mulighed for at angive et hvilket som helst af Det Europæiske Fællesskabs officielle sprog.
- 41 Mere subsidiært har sagsøgeren anført, at hvis Retten måtte finde, at appelkammeret ved Harmoniseringskontoret ikke kunne fortolke artikel 115 i forordning nr. 40/94 og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95 i overensstemmelse med traktaten, kan Retten altid selv tage stilling til disse bestemmelsers lovlighed og annullere den anfægtede afgørelse i henhold til, hvad den har fastslået herom. Sagsøgeren har dog gentaget, at appelkammeret har til opgave at anvende bestemmelserne på en måde, der er i overensstemmelse med traktaten, og at det således burde have truffet en anden afgørelse.
- 42 Den græske regering har anført, at Fællesskabets retsorden ikke anerkender, at nogen af de officielle sprog er ranghøjere end andre, og at EF-traktaten såvel som forordning nr. 1 giver udtryk for princippet om flersprogethed og sproglig neutralitet.
- 43 Den græske regering har i denne forbindelse navnlig omtalt artikel 21, stk. 3, EF og EF-traktatens artikel 248 (efter ændring nu artikel 314 EF). Den har præciseret, at Wienerkonventionen om traktatretten af 23. maj 1969 (United Nations Treaty Series, bind 788, s. 354) indfører en generel regel om ligestilling af de forskellige versioner af traktater, der er gældende på to eller flere sprog.

Regeringen har tilføjet, at der under alle omstændigheder ikke findes en regel i international ret, der giver et sprog forrang frem for andre.

- 44 Ligestillingen mellem De Europæiske Fællesskabers officielle sprog er i øvrigt anerkendt af Domstolen. Den græske regering har heraf udledt, at forbuddet mod forskelsbehandling på grund af nationalitet omfatter et forbud mod forskelsbehandling på grund af sprog.
- 45 Ifølge den græske regering følger det heraf, at Rådet ved at indføre den sprogordning, der er beskrevet i artikel 115 i forordning nr. 40/94, har tilsidesat forbuddet mod forskelsbehandling i den primære fællesskabsret. Denne fravigelse af den primære fællesskabsret er så meget desto mere alvorlig, som den overhovedet ikke er begrundet i forordningen.
- 46 Den græske regering har endelig præciseret, at selv om praksis hos Fællesskabets administration er at anvende visse sprog som »arbejdssprog«, skader dette ikke ligestillingen mellem sprogene. Regeringen har også bemærket, at sprogordningen i artikel 115 i forordning nr. 40/94 ganske vist har til formål at lette og forkorte procedurerne, men at disse formål alene opnås for en del af ansøgerne, mens et stort antal ansøgere af EF-varemærker stilles ufordelagtigt. Skal der vælges mellem på den ene side interessen i at lette Harmoniseringskontorets arbejde, og på den anden side interessen i, at alle ansøgere kan kommunikere på det af Fællesskabernes officielle sprog, der er hans eget, må sidstnævnte interesse ifølge den græske regering under alle omstændigheder have forrang, henset til navnlig den primære fællesskabsret og proportionalitetsprincippet.
- 47 Harmoniseringskontoret har først understreget, at bestemmelserne i den afledte fællesskabsret er fuldt ud virksomme, så længe Fællesskabets retsorganer ikke har fastslået, at de er ulovlige. Harmoniseringskontoret har heraf udledt, at alle fællesskabsretlige retssubjekter, herunder kontoret selv, skal respektere, at

institutionernes generelle retsakter er fuldt ud virksomme, så længe Domstolen eller Retten ikke har fastslået, at de er ulovlige.

- 48 Harmoniseringskontoret har i denne sammenhæng bemærket, at det med alle dets komponenter er blevet oprettet af fællesskabslovgiver for at gennemføre de relevante generelle bestemmelser og ikke for at afværge anvendelse heraf eller for at efterprøve, om bestemmelserne eventuelt er ulovlige. Det var derfor med rette, at appelkammeret ikke anså sig for kompetent til at tage stilling til den af sagsøgeren påberåbte ulovlighed.
- 49 Harmoniseringskontoret har endvidere forklaret, at det ikke tilkommer kontoret, men snarere Rådet, at fremkomme med argumenter til støtte for, at sprogordningen i forordning nr. 40/94 er forenelig med fællesskabsretten. Harmoniseringskontoret har dog bemærket, at appelkammeret fastslog, at forpligtelsen til at angive et andet sprog under alle omstændigheder ikke kan udgøre forskelsbehandling, idet alle ansøgere skal overholde denne forpligtelse, herunder ansøgere, der har indgivet deres registreringsansøgning på et af Harmoniseringskontorets sprog. Harmoniseringskontoret har også bemærket, at problemet med sprogordningen har været genstand for adskillige møder i Rådet og har medført en forsinkelse på nogle år i vedtagelsen af forordningen. Ifølge Harmoniseringskontoret sikrer den sprogordning, der endelig blev vedtaget, både Harmoniseringskontorets levedygtighed og overholdelsen af grundlæggende rettigheder.
- 50 Den spanske regering har bemærket, at artikel 115 i forordning nr. 40/94 ikke kan være uforenelig med forordning nr. 1, idet den er blevet vedtaget senere. I øvrigt er forordning nr. 40/94 på ingen måde i modstrid med forordning nr. 1. Regeringen har endvidere anført, at sprogordningen i artikel 115 i forordning nr. 40/94 er fuldstændig rimelig, bl.a. fordi der er en valgmulighed mellem de fem mest anvendte sprog i Fællesskabet, og fordi der altid er en chance for, at processproget ved Harmoniseringskontoret er et mindre anvendt sprog, f.eks. når parterne indgår en aftale herom. Ifølge den spanske regering er de forskelle, som den pågældende sprogordning kan skabe, konsekvensen af den sproglige situation i Det Europæiske Fællesskab og af behovet for at sikre, at de fællesskabsretlige organer fungerer på bedste vis.

- 51 Rådet har først anført, at det havde kompetence til at fravige sprogordningen i forordning nr. 1, idet ordningen ikke indebærer noget fast fællesskabsretligt princip. Endvidere har det bemærket, at Harmoniseringskontoret under alle omstændigheder ikke er en institution i forordning nr. 1's forstand, hvorfor det ikke kan ligestilles med en sådan institution.
- 52 Rådet har dernæst anført, at der i fællesskabsretten ikke findes et absolut lighedsprincip vedrørende de officielle sprog. Såfremt dette var tilfældet, ville EF-traktatens artikel 217 (nu artikel 290 EF) ikke findes.
- 53 Ifølge Rådet er sprogordningen i forordning nr. 40/94 heller ikke ude af proportioner. Rådet har i denne forbindelse forklaret, at ordningen har til formål at give virksomheder mulighed for gennem en enhedsprocedure, der er hurtig, gennemførlig og tilgængelig, at få registreret et EF-varemærke. Hvad angår procedures gennemførlighed har Rådet bemærket, at en procedure ved en af appelkamrene ved Harmoniseringskontoret f.eks. ikke kan foretages på flere sprog på grund af Harmoniseringskontorets struktur og behovet for oversættere. Det valg, Rådet foretog ved vedtagelsen af forordning nr. 40/94, byggede på en afvejning af dels virksomhedernes interesser, og dels de eventuelle ulemper, som sagsøgeren har påberåbt sig. Rådet har i denne forbindelse henvist til, at Retten alene har kompetence til en begrænset efterprøvelse, og har igen understreget, at sprogordningen er rimelig, bl.a. fordi registreringsansøgningen kan indgives på et hvilket som helst af De Europæiske Fællesskabers officielle sprog, at Harmoniseringskontoret har fem sprog, og at Harmoniseringskontoret sørger for oversættelse af ansøgningen til det »andet sprog«.
- 54 Rådet har endelig forklaret, at dets valg ligeledes var inspireret af budgetmæssige overvejelser. Det har i denne henseende bemærket, at der skulle have været fastsat et yderligere budget for Harmoniseringskontoret på adskillige millioner euro, såfremt sprogordningen ikke var blevet valgt.

Retten's bemærkninger

- 55 Det skal indledningsvis anføres, at undersøgeren og appelkammeret, i modsætning til det af sagsøgeren anførte, ikke havde kompetence til at beslutte at undlade at anvende bestemmelserne i artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95. En sådan beslutning ville nødvendigvis have bygget på en afvisning af at følge disse forordninger og en fortolkning imod deres klare ordlyd. Det ville ligeledes have været i strid med princippet om den formodede lovlighed, hvorefter en fællesskabsbestemmelse er fuldt ud virksom, så længe det ikke af en kompetent retsinstans er blevet fastslået, at den er ulovlig.
- 56 Det tilkommer således Retten på grund af sagsøgerens ulovlighedsindsigelse at tage stilling til, hvorvidt den sprogordning, som Rådet har indført for Harmoniseringskontoret, er lovlig.
- 57 Sagsøgeren har påstået, at der er en konflikt mellem dels artikel 115 i forordning nr. 40/94, og dels traktatens artikel 6, sammenholdt med artikel 1 i forordning nr. 1, idet artikel 115 er i strid med et hævdet fællesskabsretligt princip om ligebehandling af De Europæiske Fællesskabers officielle sprog.
- 58 Det skal i denne forbindelse for det første fastslås, at forordning nr. 1 alene er en afledt retsakt, der har hjemmel i traktatens artikel 217. At påstå, som sagsøgeren har gjort det, at forordning nr. 1 præcist udtrykker et ufravigeligt fællesskabsretligt princip om ligestilling mellem sprogene, som heller ikke kan fraviges ved en senere forordning fra Rådet, er ensbetydende med, at der ses bort fra, at der er tale om afledt ret. Det skal for det andet anføres, at medlemsstaterne ikke i traktaten har fastsat en sprogordning for Fællesskabets institutioner og organer, men at traktatens artikel 217 lader det være op til Rådet ved enstemmighed at fastsætte eller ændre institutionernes sprogordning og indføre forskellige sprogordninger. Denne artikel bestemmer ikke, at denne ordning, når den én gang er

fastsat af Rådet, ikke længere senere kan ændres. Det følger heraf, at sprogsordningen i forordning nr. 1 ikke kan ligestilles med et fællesskabsretligt princip.

- 59 Dette indebærer, at sagsøgeren ikke kan påberåbe sig traktatens artikel 6, sammenholdt med forordning nr. 1, for at godtgøre, at artikel 115 i forordning nr. 40/94 er ulovlig.
- 60 Hvad angår den forpligtelse, som den, der ansøger om registrering af et EF-varemærke, har i henhold til artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 og artikel 1, regel 1, stk. 1, litra j), i forordning nr. 2868/95 til at »angive et andet af Harmoniseringskontorets sprog, som han indvilliger i anvendelsen af som eventuelt behandlingssprog i indsigelses-, fortabelses- eller ugyldighedssager«, fremgår det, at forpligtelsen ikke, i modsætning til det af sagsøgeren og den græske regering anførte, indebærer nogen tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet.
- 61 For det første indvilliger ansøgeren alene, som det fremgår af ordlyden af artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94, i, at dette sprog eventuelt anvendes som processprog for så vidt angår indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager. Det følger heraf, hvilket artikel 115, stk. 4, første punktum, i øvrigt bekræfter, at så længe ansøgeren er den eneste part i sagen ved Harmoniseringskontoret, er sproget i registreringsansøgningen processprog. Forordning nr. 40/94 medfører derfor på ingen måde i sig selv, at der under sådanne procedurer sker forskelsbehandling på grund af sproget, idet den netop garanterer, at ansøgningens sprog anvendes som processprog og dermed som det sprog, som de afgørende processkrifter skal være skrevet på.

- 62 Hvad endvidere angår den omstændighed, at artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 pålægger ansøgeren at angive et andet sprog med henblik på en eventuel anvendelse heraf som processprog under indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager, skal det fastslås, at denne bestemmelse er vedtaget med det lovlige mål at finde en sproglig løsning for de tilfælde, hvor en indsigelses-, fortabelses- eller ugyldighedssag verserer mellem to parter, der ikke foretrækker det samme sprog, og for hvem det ikke lykkes selv at blive enig om, hvad der skal være processproget. Det skal i denne sidste henseende bemærkes, at parterne i indsigelses-, fortabelses-, og ugyldighedssager i henhold til artikel 115, stk. 7, i forordning nr. 40/94 efter fælles aftale kan angive et hvilket som helst af Fællesskabets officielle sprog som processprog, hvilket er en mulighed, der navnlig kan være hensigtsmæssig for parter, hvis foretrukne sprog er det samme.
- 63 Det skal fastslås, at Rådet ved at forfølge det formål at definere, hvad der skal være processproget, når der ikke er nogen aftale mellem parterne, hvis foretrukne sprog ikke er det samme, har truffet et passende og proportionalt valg. På den ene side giver artikel 115, stk. 3, i forordning nr. 40/94 ansøgeren af et EF-varemærke mulighed for, blandt de sprog, der er mest udbredt i Det Europæiske Fællesskab, at vælge det sprog, der skal være processprog i indsigelses-, fortabelses- og ugyldighedssager i det tilfælde, hvor det første af ansøgeren valgte sprog ikke ønskes af den anden part i sagen. På den anden side har Rådet, idet det har begrænset valget til de sprog, hvortil kendskabet er mest udbredt i Det Europæiske Fællesskab, og idet det således har undgået, at processproget bliver meget forskelligt fra de sprogkundskaber, som den ene part i sagen har, holdt sig inden for grænserne for, hvad der er nødvendigt for at nå det tilsigtede mål.
- 64 Endelig kan sagsøgeren og den græske regering ikke påberåbe sig det stykke, der ved Amsterdam-traktaten blev tilføjet til traktatens artikel 8 D (efter ændring nu artikel 21 EF), hvorefter »enhver unionsborger kan skrive til enhver af de

institutioner eller organer, der er nævnt i denne artikel eller i artikel 7 [EF], på et af de i artikel 314 [EF] nævnte sprog og få svar på samme sprog«. Artikel 21 EF vedrører Parlamentet og ombudsmandsinstitutionen, og artikel 7 EF omtaler Parlamentet, Rådet, Kommissionen, Domstolen og Revisionsretten samt Det Økonomiske og Social Udvalg og Regionsudvalget. Selv om det pågældende stykke måtte finde anvendelse, *ratione temporis*, i den foreliggende sag, er Harmoniseringskontoret ikke en af de institutioner eller organer, der er opregnet i artikel 7 EF og artikel 21 EF.

- 65 Det fremgår af ovenstående, at sagsøgte skal frifindes.

Sagens omkostninger

- 66 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgeren har tabt sagen, hvorfor sagsøgeren pålægges ud over at bære sine egne omkostninger at betale Harmoniseringskontorets omkostninger i overensstemmelse med Harmoniseringskontorets påstand herom.
- 67 Den Helleniske Republik, Kongeriget Spanien og Rådet, der er interveneret i sagen, bærer i henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 4, første punktum, deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Fjerde Udvidede Afdeling)

- 1) **Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked (Varemærker og Design) frifindes.**

- 2) **Christina Kik bærer sine egne omkostninger og betaler Harmoniseringskontorets omkostninger.**

- 3) **Hver intervenient bærer sine egne omkostninger.**

Mengozzi

García-Valdecasas

Tiili

Moura Ramos

Cooke

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. juli 2001.

H. Jung

Justitssekretær

P. Mengozzi

Afdelingsformand